

Safari op z'n Italiaans

In de Abruzzzen, de groenste regio van Italië, wemelt het van de spookberen, schuillynxe en spaghettiwesternwolven. 'Nee, echt hoor, we zagen vorige week zes beren in één keer.'

Tekst en foto's: Matthijs Meeuwsen

Zijn kraaloogjes staren nieuwsgierig de lens in. Hij is opgeveerd op zijn achterpoten hoog boven het dorre berggras en zijn guitige oortjes staan als twee pluizige schotelantennetjes op zijn blonde kop.

Berggids Paolo Iannicca legt de foto weg en laat zijn vinger over een volgekrabbelde lijst glijden, terwijl hij mompelend de getalletjes optelt. „Exact 34,” klinkt het droogjes. „De laatste dertien pogingen hebben we 34 beren gespot. Alleen vandaag dus niet.”

Hij wil maar zeggen: de kans dat hij beet heeft is zo groot als de kolossale kalksteenformatie waarop zijn knusse observatiehuisje staat. „Vorige week zagen we er zelfs zes in één keer, maar een garantie is er nooit,” benadrukt Paolo. „Dit is geen Afrika waar je even in een luxe jeep langs de dieren wordt gereden. Dit is Abruzzo. De beer bepaalt.”

Beren. Ze zijn de trots van de

Abruzzzen (of op z'n Italiaans in enkelvoud: Abruzzo), met afstand de groenste regio van Italië en volgens de plaatselijke VVV zelfs van heel Europa. Schiet in Pescasseroli een willekeurige voorbijganger aan en je kunt er je bergsokken om verwedden dat-ie enkel in liefkozende woordjes over zijn bruinblonde burens zal praten. De fontein aan de gemeentegrens? Beren. De bungelende naambordjes aan de deurposten? Beren. De graffiti? Pootafdrukken van – hoe kan het ook anders – beren.

Het authentieke bergdorpje in het hart van Italië geldt als toegangspoort tot het nationale park Abruzzo, Lazio e Molise, ook al ben je al diep het imposante berk- en dennenwoud binnengedrongen voor je het gat überhaupt kunt bereiken. Pescasseroli – met amper tweeduizend inwoners toch een flinke jongen in de uitgestorven regio – is ook de plek van waaruit Paolo's natuurorganisatie Ecotur 's zomers de bergen bedwingt voor

Kuddegedrag: De Altopiano di Campo Imperatore, in nationaal park Gran Sasso e Monti della Laga is het domein van herders met hun schapen.

een potje *bear watching*. Eerst een kwartier het glazuur van je gebit af stuiten achterin een jeep. Dan een uurtje *hiken* tot het observatiehuisje op de top van 1835 meter. En tenslotte twee uur met dichtgegritste lippen en een dito windjas door je verrekijker turen of de beesten zich rond de bessenstruiken op de open bergvlakten wagen. Safari met een Italiaanse *schwung*.

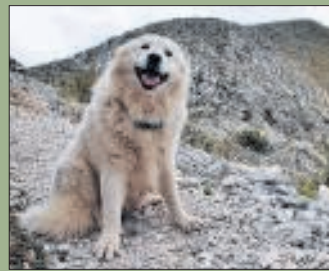
„Dit is de enige manier om beren te aanschouwen,” legt Paolo zijn groepje reizigers – terug in het observatiehuisje – uit, terwijl hij stukjes bruschetta warmt op een zwartgeblakerd kachelletje en de tafel volzet met schoteltjes biologische streeksalami, -ricotta, -honing en -pecorino. „Ze zijn bijna blind, maar hebben een uitstekende neus; ze

worden zelden 2 meter) en totale gebrek aan agressie.

„Er leven nog minder dan vijftig exemplaren, waarmee dit de meest met uitsterven bedreigde beersoort op aarde is,” betreurt Paolo. „Abruzzo heeft ’s werelds allerhoogste berendichtheid; ze hebben eigenlijk meer ruimte nodig. Hun toekomst hangt volledig af van de vraag of ze een plek krijgen in onze moderne maatschappij. Je kunt hier ook meer skipistes neergooien, maar dan weet je zeker dat het snel over is.”

Gelukkig stroomt er groen bloed bij de lokale bevolking door de aderen. Het Abruzzopark was bij de oprichting in 1923 een van Italië's eerste drie nationale parken en sindsdien heeft het natuurbehoud in de regio ook vorm gekregen in de even magistrale staatsparken van Majella en Gran Sasso. Tel daar de regionale parken en overige wildreserves bij op en Abruzzo bestaat voor meer dan 60 procent uitsluitend uit natuur. Een grote groene vlek net onder de kuit op de Italiaanse laars.

De nederzettingen die er zijn, zijn voornamelijk herdersdorpjes die na de twee wereldoorlogen massaal zijn leeggelopen vanwege torenhoge werkeloosheid. Spookdorpjes waar de welkomstspreuken voor de geallieerden nog op de muren staan en het mos tussen de raamkozijnen piept. Berggehuchten vol compleet ingestorte wonin-

Local: De streek heeft een eigen hondenras.

Koppig: De Marsicaanse beer heeft pluizige oortjes.

Grazige weide: De hoogvlakte is een filmdecor.

Stroper: Een plaatselijke boer plukt wilde spinazie.

Eerlijk: Een eenvoudige maaltijd van lokale producten.

Vraagbaak: Berggids Paolo wijst twee toeristen de weg.

gen (soms ook door de aardbeving die in 2009 aan 295 Abruzziani het leven kostte) die weer voorzichtig worden opgebouwd door de eerste dappere zielen die zijn teruggekeerd naar hun geboortegrond.

Maar ook met om de haverklap een charmant spookdorpje blijft de verbluffend mooie natuur de grote ster. Neerlands topfotograaf Anton Corbijn koos Abruzzo als decor van zijn film *The American* (2010), maar zelfs met een gammell wegwerptoestelletje schiet je hier nog plaatjes om het thuisfront groen van jaloezie te maken. Aan diersoorten geen gebrek (in het Abruzzopark leven alleen al zestig zoogdieren, veertig reptielen en driehonderd vogels), maar de lokale *big five* heeft wel een reputatie lastige cameraklanten te zijn. De reeën en wilde zwijnen laten zich nog wel zien, of in ieder geval horen, maar een grote jongen die thuiskomt met kiekjes van de Marsicaanse beer, lynx of Appenijnse wolf.

Dat dit weinig zegt over de omvang van de populatie bewijst het succesverhaal van dit laatste dier. Dertig jaar terug scharrelden er enkel wat roedels rond in het Abruzzopark, maar de wolf heeft vanuit Abruzzo zijn opmars ingezet naar alle uithoeken van Italië. Ook in Gran Sasso zijn de schapenhoeders dus weer als vanouds op hun hoede voor aanvallen op hun kuddes. Hun Abruzzenhonden – een lokaal ras dat het midden houdt tussen een ijsbeer en een golden →

DE PRACHTIGE NATUUR IS HIER DE GROTE STER

zijn al gevlucht voor je dichtbij kunt komen.”

Tot een confrontatie met mensen is het dan ook nog nooit gekomen. De Marsicaanse bruine beer of Abruzzense beer, die uitsluitend op de 500 vierkante kilometer van het nationale park rondspookt, staat bekend om zijn blonde plukken, kleine formaat (zelfs mannetjes

Steentijd:
Op weg
naar het
observa-
tiehuisje in
park Lazio
e Molise.

→ retriever met een opgeföhnde suikerspinpermanent – zijn soms zelfs weer voorzien van de traditionele ijzeren punthalsbanden om ze te beschermen tegen wolvenbeten.

Maar al zet je je busje tot twaalf keer toe in de berm op de hoogvlakte Altopiano di Campo Imperatore; wolven laten zich in Gran Sasso zelden zien. Teleurstelling is in deze adembenemende schoonheid echter onmogelijk. De Corno Grande is met 2912 meter de hoogste prachtpiek van de Appennijnen en het plateau heeft in de jaren '60 faam verworven als decor voor spaghettiwesterns van Sergio Leone. Bovendien staan de schijnbaar eindeloos glooiende vlaktes bomvol gemoedelijk grazende runderen die zich voor de verandering wél laten fotograferen terwijl hun koeienbellen klingelen in de wind.

Toch liever een wolf op de foto? Terug naar het Abruzzopark waar de inwoners van Civitella Alfedena midden tussen de kronkelige dorpsstraatjes twee stukken bos hebben afgezet om zieke en zwakke wolven en lynxen weer op te lapen. „We helpen hier al wolven sinds de jaren '70,” jubelt een lokale parkopzichtster met een stem die verradt dat ze naast een groot natuurhart ook een passie heeft voor tabak. „We waren het eerste dorp in Italië dat de hand uitstak naar de wolf. Er was destijds veel protest in dit herdersdorp, want de wolf was eeuwenlang juist onze vijand.”

Het dametje leidt het bezoek voor naar het wolvenreservaat, maar zelfs na een half uur met de neus tegen de afrastering weigeren de drie exemplaren achter het gaas tevoorschijn te komen.

Ook in het lynxenverblijf houdt het revaliderende stelletje zich perfect verscholen in het dichte bergwoud. Mevrouw de parkopzichtster begint ongeduldig te telefoneren door haar mobieltje, maar de katachtigen geven geen gehoor.

Ook zonder één glimp van groot wild zijn Abruzzo's prachtige panorama's elke trip echter meer dan waard. En dan, als niemand het meer verwacht en het busje in het zwart van de nacht terugkeert naar Pescasseroli, ontwaart een van de reizigers ineens de contouren van een wolf voor de deur van een rijtjeshuis. De hele bus houdt zijn adem in terwijl het beest zijn kop draait in het schijnsel van het verandlicht en zelfs voorzichtig begint te kwispelen. Zucht. „Rij maar weer door, *signor*.” Een doodgewone Duitse herder. ■

uit & thuis

■ DE REIS

Vanaf Eindhoven vliegt Ryanair drie keer per week op Pescara, de grootste stad van Abruzzo, vanaf zo'n €40. Een alternatief is om vanaf Schiphol met Alitalia naar Rome te vliegen, vanaf €100, en vervolgens met de huurauto in twee uur oostwaarts naar Abruzzo te rijden. ryanair.com; alitalia.com

■ HET VERBLIJF

Pescasseroli heeft diverse prima no-nonsensehotelletjes zoals Bucaneve. hotelbucaneve.net Een leukere optie in de regio is echter Rifugio Rocca di Calascio: een sfeervol hotel opgebouwd in verschillende authentieke renovatiepandjes van het gelijknamige spookdorpje. rifugiodellarocca.it En de topper: La Locanda del Barone, een landelijk hotel met fantastische slowfoodkeuken, waar de aimabele chefkok zich 's ochtends verontschuldigd omdat hij bij het ontbijtbuffet 'slechts' elf(!) overheerlijke (fruit)taarten op tafel heeft gezet. locanda-delbarone.it Prijzen voor de drie hotels beginnen bij €60 per persoon per nacht.

■ PARKEN

Abruzzo kent drie nationale parken: Abruzzo, Lazio e Molise (parcoabruzzo.it), Gran Sasso e Monti della Laga (gransassolagapark.it) en Majella (parcomajella.it). Meer informatie over bijvoorbeeld begeleide bergtoers en routekaarten van de

meer dan 1000 kilometers is er bij de diverse bezoekerscentra.

■ BESTE REISTIJD

Abruzzo heeft schitterende sneeuwvlaktes in de winter, een prachtig palet van rood-oranjegele najaarskleuren in de herfst en bloeiende groene vlaktes in de lente. De grootste kans om beren te zien is er in de zomer.

■ BEREN KIJKEN

Tussen half juni en half oktober kunnen groepen van maximaal twintig bezoekers elke dinsdag en zaterdag op berenexpeditie vanuit het Ecotur-kantoor in Pescasseroli. Dat kost €50 per persoon (inclusief streekmaaltijd) en duurt van 15 tot 22.30 uur. Het observatiehuisje op de top heeft een bovenverdieping met vijf eenvoudige stapelbedden, waardoor ook meerdaagse tochten mogelijk zijn. ecotur.org

■ MEER INFORMATIE
abruzzoturismo.it

www.visitazoren.nl

Sete Cidades - São Miguel

☒ Wandelen in korte mouwen in oktober.
☒ Snorkelen in helder warm zeewater.
☒ Op de kalender moeten kijken om te weten welke dag het is.

Door hun unieke ligging in het hart van de Atlantische Oceaan bieden de Azoren het hele jaar door de beste omstandigheden om te wandelen, walvissen te spotten, te duiken, golf te spelen, en een unieke natuur en geo-toerisme te ervaren. Ontmoet er een boeiend Werelderfgoed en laat u verleiden door een gastronomie met eigen producten uit de archipel. Azoren. Een levendige bestemming, magisch en veilig waar de dagen nooit dezelfde zijn.

Velas - S. Jorge

Voel je levend.